

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,
kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 23.06.2026
alueellinen jätehuoltolautakunta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Lausunto ympäristöministeriölle hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta**TRE:2904/11.02.04/2026****Lisätietoja päätöksestä**

Jätehuoltopäällikkö Anu Toppila, puh. 040 806 3362, etunimi.
sukunimi@tampere.fi ja vastaava ympäristötarkastaja Sari Sassi, puh. 050
328 5969, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Valmistelijan yhteystiedot

Johdon assistentti Katri Naulo, puh. 040 801 6003, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Annetaan oheinen lausunto ympäristöministeriölle.

Perustelut

Ympäristöministeriö on julkaissut luonnoksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta. Kyseessä on hallitusohjelmakirjauksiin pohjautuva luonnos, mutta hallituksen esityksen sisällöstä linjataan hallituksessa vasta lausuntokierroksen jälkeen.

Esityksellä toimeenpannaan hallitusohjelman kirjauksia rajaamalla kuntien toissijainen vastuu vain aitoihin markkinapuutetilanteisiin sekä yhtenäistämällä sidosyksiköiden ulosmyyntirajat (5 % tai 500 000 € liikevaihdosta). Lisäksi jätetoimialalle säädetään poikkeus hankintalain 10 % vähimmäisomistusvaatimukseen.

Esityksen tavoitteena on mm. parantaa kilpailuneutraliteettia rajoittamalla kuntien jäteyhtiöiden toimintaa kilpailluilla markkinoilla ja avaamalla markkinoita. Tavoitteena on myös tarkentaa markkinapuutteen todentamista, lisätä läpinäkyvyyttä ja tehostaa valvontaa. Ulosmyyntirajan kiristämällä rajoitetaan kuntien jäteyhtiöiden markkinatoimintaa ja lisätään valinnanvaraa yrityksille. Sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva poikkeus puolestaan varmistaa, ettei kuntien jäteyhtiöiden omistusrakennetta tarvitse muuttaa hankintalain muuttuessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Toimivallan peruste

Tampereen kaupungin hallintosäännön 32 §:n mukaan apulaispormestari päättää johtamiensa lautakuntien osalta lausunnon antamisesta muissa kuin muutoksenhakuun liittyvissä asioissa tai lainsäädännön mukaan viranomaiselle kuuluvissa lupa- ja valvonta-asioissa.

Lausunnot

Tampereen kaupunki lausuu lakiesityksestä Lausuntopalvelu.fi-sivustolla seuraavaa:

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

33 § Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu

Ehdotetut muutokset lisäävät merkittävästi kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun (TSV) liittyvää hallinnollista taakkaa ja monimutkaistavat käytännön toimintaa.

Ehdotuksella pyritään vahvistamaan markkinapuutteen todentamista, mikä on sinänsä perusteltavaa. Esitetty sääntelykokonaisuus on kuitenkin erittäin yksityiskohtainen ja lisää merkittävästi sekä kuntien että palvelua tarvitsevien yritysten velvoitteita erityisesti tarjouspyyntöihin, niiden käsittelyyn ja hylkäysperusteiden dokumentointiin liittyen Materiaalitorissa.

Koska kunnan toissijaiseen palveluun liittyvä byrokratia lisääntyy merkittävästi, voi tämä viivästyttää TSV-palvelun tarjoamista. TSV-palvelun keskeinen tarkoitus on turvata jätehuoltopalvelujen saatavuus tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole tarjolla. Sääntely ei saa johtaa siihen, että palvelun käyttö vaikeutuu hallinnollisten menettelyjen vuoksi tai että palvelun saatavuus heikkenee. Tämä voi pahimmillaan johtaa ympäristöriskeihin kuten roskaantumiseen.

Raportointivelvoitteiden osalta vaatimusten ei tule olla päällekkäisiä suhteessa kirjanpidon velvoitteisiin eikä raportointia tule edellyttää takautuvasti. Lisäksi Materiaalitorin toimivuus uusien velvoitteiden osalta on varmistettava ennen sääntelyn voimaantuloa.

36 § Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Jätelakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus jätteenkuljetuspalveluiden hankkimisesta pääsääntöisesti kilpailuttamalla. Tämä ehdotus ei perustu hallitusohjelmakirjauksiin, toisin kuin ympäristöministeriön lausuntopyynnössä esitetään.

Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n toimialueella on kilpailutettu kaikki jätteenkuljetuspalvelut, joten esitetyllä muutoksella ei ole käytännön vaikutuksia toimialueeseen. Ehdotus kuitenkin rajoittaa kuntien mahdollisuutta järjestää jätehuolto alueellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla, minkä lisäksi se kaventaa kuntien itsehallintoa. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan kunnan tulee voida valita jätekuljetusten järjestämistapa paikalliset olosuhteet huomioiden. Esityksessä tulee myös turvata joustavat erityisjärjestelyt esimerkiksi poikkeustilanteita varten.

Ehdotuksen perustelut liittyvät pääosin markkinoiden toiminnan edistämiseen, mutta tätä ei voida pitää riittävänä perusteena rajoittaa kunnan lakisääteisen tehtävän hoitamista. Käytännössä ehdotus voi myös johtaa tilanteisiin, joissa kilpailu ei lisäännä tai markkinat

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

keskittyvät, mikä voi heikentää palvelujen saatavuutta tai nostaa kustannuksia erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

78 § Kunnan jätemaksu

Ehdotus, jonka mukaan TSV-palveluista perittävän maksun tulee sisältää kohtuullinen tuotto pääomalle, muuttaa nykyistä kustannusvastaavuuden periaatetta. Maksusääntelyn tulisi säilyä johdonmukaisena suhteessa kunnan lakisääteiseen jätehuoltotehtävään. Ehdotettu muutos voi johtaa TSV-maksujen nousuun, millä voi olla haitallisia vaikutuksia erityisesti pienyrityksiin, jotka käyttävät toissijaisia jätehuoltopalveluja markkinapuutetilanteessa.

Kun kunnan vastuulla olevan jätehuollon jätemäärät vähenevät, kiinteät kustannukset jakautuvat pienemmälle määrälle jätettä, mikä nostaa yksikkökustannuksia. Vaikutus korostuu erityisesti jätteenpoltossa, kun kierrätyskelvottoman sekajätteen määrä pienenee. Jos polttokapasiteettia jää sidosyksikkösääntelyn muutosten vuoksi vajaalle käytölle, yksikkökustannukset kasvavat entisestään ja paine kuntalaisten jätemaksujen korottamiseen lisääntyy. Myös hallituksen esityksen liitteenä olevassa vaikutusarvioinnissa tämä on tunnistettu.

Esityksessä on myös maininta siitä, että jätemaksuilla kerätty tuotto on käytettävä jätehuoltopalvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Sääntelyn tarkennus on kannatettava.

124 § Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Esitetty jätelain muutos lisää jossain määrin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnallista taakkaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvonnallisia tehtäviä on lisätty erinäisten lainsäädäntömuutosten myötä merkittävästi, mutta valvontaan käytettäviä resursseja ei ole lisätty vastaavasti. Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan "valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti." Markkinoiden toimivuuden valvonta ei ole riskiperusteisesti arvioituna ympäristönsuojeluviranomaisen perustehtävää. Esitetty muutos tarkoittaisi sitä, että toissijaisen jätehuoltovastuun käyttämistä ei olisi kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen resurssien puitteissa mahdollista selvittää muutoin kuin lähinnä muun laitostenvalvonnan yhteydessä ja valtion ympäristönsuojeluviranomaisen yhteydenottojen perusteella.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

145 a § Sidos- ja hankintayksiköitä koskevat erityiset säännökset

Tampereen kaupunki pitää välttämättömänä, että jätetoimialalle esitetään poikkeus hankintalain 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimuksesta, sillä sen soveltaminen olisi toteutuessaan edellyttänyt laajoja muutoksia nykyisiin jätehuollon järjestelyihin, jäteyhtiöiden omistusrakenteisiin sekä myös jätehuoltoviranomaisen toiminnan organisointiin. Toteutuessaan rajoitus olisi tarkoittanut muutoksia jopa noin 240 kunnan jätehuollon järjestämiseen.

Jätehuoltoala välttämättömänä kunnallisena palveluna ja yhteiskunnan kriittisenä infrastruktuurina edellyttää sen rajaamista sidosyksikköjä koskevan vähimmäisomistussääntelyn ulkopuolelle. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että kunnilla on jatkossakin itsehallintonsa puitteissa mahdollisuus järjestää lakisääteiset jätehuoltopalvelunsa tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Esitetyn poikkeuksen myötä varmistetaan myös pienten ja keskisuurten kuntien mahdollisuudet järjestää niiden vastuulla oleva jätehuolto kustannustehokkaasti.

Hallituksen esityksessä esitetty ulosmyyntirajan kiristäminen viiteen prosenttiin on sen sijaan merkittävä muutos, jolla on laajoja vaikutuksia kuntaomisteisten jäteyhtiöiden toimintaan. Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun (C-692/23) seurauksena myös sidosyksikön omistamien tytäryhtiöiden markkinaehtoinen toiminta on laskettava sidosyksikön itsensä ulosmyyntiksi. EUT:n ratkaisu muuttaa vakiintunutta tulkintaa tytäryhtiöiden asemasta sidosyksikkösääntelyssä ja lisää merkittävästi hallituksen esityksessä esitetyn rajoituksen vaikutuksia.

Sääntelyn vaikutukset on arvioitava huolellisesti, sillä hallituksen esityksessä ei tarkastella lakiesityksen ja EUT:n ratkaisun yhteisvaikutuksia. Jo 5 %:n ulosmyyntirajaa koskevassa arvioinnissa on tunnistettu haittoja kuntalaisille, yrityksille ja jätehuoltojärjestelmän toimivuudelle. Esimerkiksi Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n alueella ulosmyynnin rajaaminen vähentäisi alueellisesti saatavilla olevaa polttokäsittelypalvelua ja pidentäisi kuljetusmatkoja, kun kunnallinen jäteyhtiö ei voisi tarjota sekajätteen käsittelypalveluita yksityisille jätehuoltoyrityksille nykyisessä laajuudessaan. Alueella tarjolla olevan yksityisen polttokapasiteetin puuttuminen ja kuntayhtiön jätteenpolttokapasiteetin hyödyntämismahdollisuuksien väheneminen tulee johtamaan poltettavan jätteen kuljetusmatkojen pidentymiseen ja jopa jätteen vientiin. Tämä tulee lisäämään sekä elinkeinoelämän että pirkanmaanlaisten kotitalouksien jätehuollon kustannuksia. Jätteiden keräys- ja kuljetuspalveluiden osalta ulosmyynnin rajaamisella ei katsota olevan vastaavia negatiivisia seurauksia kuin käsittelykapasiteetin osalta. Pirkanmaan alueella toimii useita jätteiden keräys- ja kuljetuspalveluja elinkeinoelämälle tarjoavia yrityksiä. Siltä osin kuin toimialueella ei

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,
kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 23.06.2026
alueellinen jätehuoltolautakunta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

yksityisiä palveluntarjoajia ole, kunta voi tuottaa keräyspalveluita jätelainsäädännön toissijaisen vastuun nojalla.

Voimaantulosäännös

Ehdotettujen muutosten laajuus ja merkittävät vaikutukset edellyttävät riittävän pitkää siirtymäaikaa. Erityisesti TSV-käytäntöjä ja ulosmyyntirajoja koskevissa muutoksissa tulee varmistaa, ettei sääntelyä sovelleta takautuvasti ja että toimijoille jää riittävästi aikaa sopeuttaa toimintaansa uusiin vaatimuksiin.

Huomiot ehdotusten pääasiallisten vaikutusten tarkastelusta

Sääntelyn vaikutuksia on arvioitava esitettyä huolellisemmin erityisesti ulosmyyntirajojen tiukentamista ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun yhteisvaikutuksia koskien.

Huomiot suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevasta jaksosta

Esityksen vaikutuksia kuntien itsehallintoon ei ole arvioitu riittävän perusteellisesti. Erityisesti jätteenkuljetuksen kilpailutusvelvoite rajoittaa kunnan tapaa hoitaa lakisääteistä tehtäväänsä. Tältä osin tulisi arvioida tarkemmin rajoituksen hyväksyttävyys ja välttämättömyys, suhteellisuusperiaatteen toteutuminen ja mahdollisuus saavuttaa tavoitteet vähemmän rajoittavin keinoin.

Muuta huomioitavaa

Ehdotettu sääntelykokonaisuus on osa laajempaa jäte- ja kiertotalouslainsäädännön uudistusta, joka on vielä kesken. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että kaikkia jätelainsäädännön muutoksia tarkastellaan kokonaisuutena ja lainsäädännön ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys turvataan.

Tiedoksi

Ympäristöministeriö/ Lausuntopalvelu.fi, Kati Skippari, Anu Toppila, Sari Sassi

Allekirjoitus

Apulaispormestari Ilkka Porttikivi

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,

kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 23.06.2026

§ 32

alueellinen jätehuoltolautakunta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on nähtävillä 20.7.2026

www.tampere.fi

Päätös on lähetetty tiedoksi asianosaisille sähköpostilla 23.6.2026

Muutoksenhakuviranomainen

Kaupunginhallitus

Tampere

23.06.2026

Katri Naulo

Johdon assistentti

Apulaispormestari, yhdyskuntalautakunta,

kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta sekä 23.06.2026

§ 32

alueellinen jätehuoltolautakunta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§ 32

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)